

ВЕСЕЛКА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДЕТЕЙ

THE

RAINBOW

A CHILDREN'S MAGAZINE

З ДІТЯЧОГО ЖИТТЯ

Наша читачка Христя Кузьмович з Бабялону, Н. Й., прислала нам такий допис:

Дорога „Веселко"! Я ходжу до четвертої класи Школи Українознавства в Нью Йорку і хочу Тобі оповісти, як ми влаштували цього року „Різдвяний Вечір". Він відбувся в неділю, 12-го січня, о 3-ій годині по полудні. Наша класа відіграла сценку Лесі Храпливої п. н. „Різдвяний міг" про наших славних предків у небі, де яких прищов повстанець з України.

Напередодні „Різдвяного Вечора" ми прибрали сусідню класу, що мала бути сценою, а в нашій поставили крісла для публіки. На „Вечір" прийшли діти зі Школи Українознавства і їх батьки. Кожна класа давала свою програму. Одні декламували, другі колядували, а ще одна класа, крім нашої, ставила сценку. На закінчення глядачі були нам браво, бо ми старалися якнайкраще виконати наше завдання. Ми дуже тішились, а з нами тішились напевно й наші вчителі. Шкода, що не маємо таких вечорів частіше.

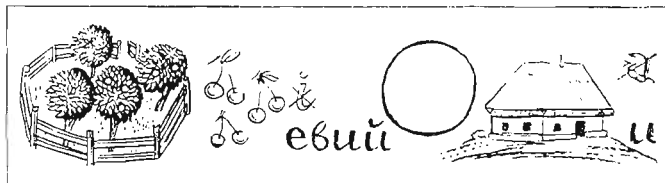
На світліні — сирінець, гетьман і князь зі сценки „Різдвяний міг"

1. ЯКА ЦЕ КВІТКА?
А я перша квітонька,
Блакитна голівонька,
З-під снігу виглядаю
З весною всіх вітаю!

2. ЩО ЦЕ?
Без ніг, без рук, а лізе на дрок?

3. РЕБУСНК

Відчитайте початок одного з віршів Тараса Шевченка.

4. ШАХОВА ЗАГАДКА

		Л	С		Т	К		
		Л		Л				В
		З		К	В			Л
Б		Б				Н	Р	
П				Л		В		
		Т	Р	Ж				П
			Г	А	К	В	М	
М			Ц				І	Л

Починаючи від складу БУ (обведеного колом), ідіть ходом шахового коника і відчитайте початок однієї з поем Тараса Шевченка.

з кольоровими ілюстраціями виходить на початку кожного місяця у Видавництві „Свобода" заходами Українського Народного Союзу. Редагує Колегія з членів Об'єднання Правильників Дитячої Літератури. Річна передплата становить у ЗДА — 4.00 дол., у інших країнах — рівноартість цієї суми. Ціна окремого числа 40 центів.

Адреса: "SVOBODA" — "Veselka", P. O. Box 346 Jersey City 3, N. J. USA.

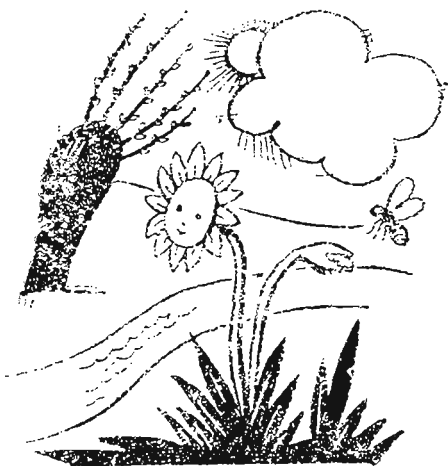
Редакція застерігає собі право виправляти прислані авторами матеріали. Передруки нових творів і ілюстрацій, розміщених у „Веселці", тільки за попередньою згодою Редакції й Видавництва та за поданням джерела.

Обладання роботи П. Холодного. Розділові заставки П. Холодного, М. Бутовича, Е. Козака, О. Судомори.

Copyright by "Svoboda" 1958. All rights reserved.

"THE RAINBOW" — "VESELKA"
published monthly by the Ukrainian National Association.
81-83 Grand Street
Jersey City, N. J.
Subscription \$4.00 per year
Entered as Second Class Matter
at Jersey City, N. J.

Вступна ілюстрація М. Бутовича
Оформлення 3-ої стор. Е. Козака

ВЕСНА, ВЕСНА, ВЕСНА!

Розквітла в полі квіточка —
Синенька та ясна,
Шумить, співає річечка:
„Весна, весна, весна!”

Цілує ясне сонечко
У лісі гілочки,
А вітер під віконечком:
„Виходьте, діточки!”

К. Перелісна

ПРИЛЕТІЛА ВЕСНА

Прилетіла весна,
Нам теплінь принесла,

І радіємо ми,
Бо немає зими.

Заряєли квітки,
За шуміли струмки,

Прилетіла весна,
Прилетіла ясна!

М. П.

ПЕРША КВІТКА

Перша квітка розцвіла.
От тепер весна прийшла!

Квітко-квіточко, вітай нам,
Вже весна золотосяйна!

ЯК РОЗКРИЛА КВІТКА ОЧІ

Як розкрила квітка очі,
Глянула кругом ласкаво.
Правда, квітко, що гарненько?
Правда, квітко, що цікаво?

Глянь, високо небо синє,
Он, ясна хмаринка срібна.
Тут травиця-шовковиця
І земляця — мати рідна.

Те сріблисто-синє диво,
Що шумить, дзюрчить навпроти,
Зветься річка! Он, сміється
На вербі пушистий котик.

І не бійся, що ось бджілка
На головку тихо сяде,
Ти всміхнись, бо знову сонце
Ніжно променем погладить.

Сонце гладить і цілує,
Пригортає так ласкаво, —
Правда, квітко, гарно в світі?
Правда, квітко, що цікаво?

М. Петрів

ЖУРАВЛІ

(Весна в Україні)

Прилетіли журавлі,
Сіли в полі на ріллі,
То пасуться, то курличуть, —
Мабуть це Весну вже кличуть.

Ходять довгі журавлі,
Щось вишукують в землі,
Щось воркують, щось віщують, —
Вже Весну, здається, чують.

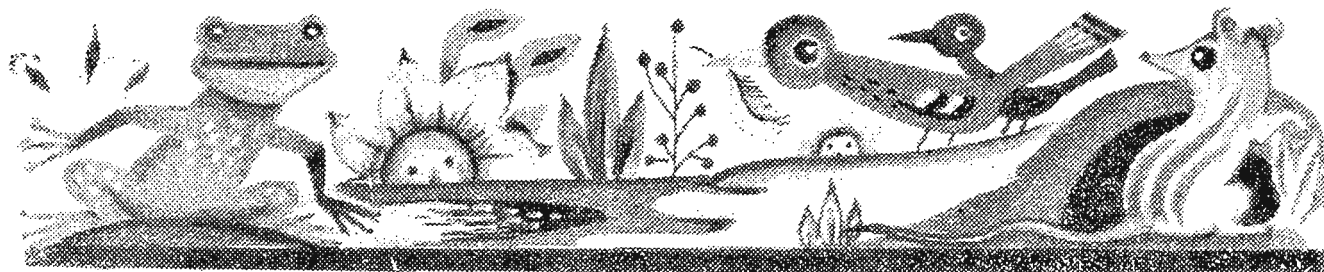
А здаля вже крався лис...
Шні витягли, знялись,
Закурликали з-під хмари
І злетіли на мочари.

У квітках летить Весна,
Журавлів шука й не зна,
Що вони їй вістунами
Відчиняють всюди брами.

Линуть в небі журавлі,
А курличуть до землі...
Линуть сірими кльочами,
Відмикають білі брами.

О. Олесь

Приліт журавлів і лелек з вирію у другій половині березня означає в Україні початок весни.

РЕВЕ ТА СТОГНЕ ДНІПР ШИРОКИЙ...

Реве та стогне Дніпр широкий,
Сердитий вітер завива,
Додолу верби гне високі,
Горами хвилю підійма.
І блідий місяць на ту пору
Із хмари де-де виглядав, —

Неначе човен в синім морю,
То виринав, то потапав.
Ще треті півні не співали,
Ніхто віде не гомонів,
Сичі в гаю перекликались
Та ясен раз-у-раз скрипів.

Л. Храплива

РУШНИЧОК ГАННУСИ

Ілюстрації Е. Козака

Ганнуся рушничок біленький вишивала. Приглядалися сміхунчик, ведмедик і ляля. Сіла Галя в куточку кімнати, стала нитку в голочку наволікати. У голки — вушко малесеньке, золотаве, проволікти туди нитку — то нелегка справа! Щось Ганнуся разів з десять не трапляла. Аж журилися сміхунчик, ведмедик і ляля.

Розшивала Ганя квіточки навколо. Що три хрестики поставила, то два порола. Шила все пильненько чорними нитками, бігала щось радитись до мами. Розцвітала в Гані усмішка на личку, а на полотенці — квіти невеличкі. Ще й дала квіткам краски: червону, жовту, синю, щоб цвіли, неначе справжні, в Україні. Ще й листочки там зелені вишивала. Любувалися сміхунчик, ведмедик і ляля.

Та не думала Ганнусенька ніколи, що ця голка не лиш шие, але й коле! Ой, вколола Ганин пальчик, ще й мізинний. Ганя плакала, що голка всьому винна! Навіть три дні в руки рушничка не брала... Сумували там сміхунчик, ведмедик і ляля.

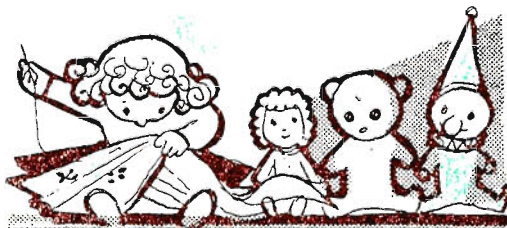
Засвітило сонечко в суботу, а Ганнуся знову при роботі! Знов квітки одна за одною росли поволі, наче між пшеницею у полі.

Витягала нитки непотрібні і змережала мережу дрібно. Ще й сама у мидниці рушник чистенько прала. Усміхалися сміхунчик, ведмедик і ляля.

Засвітило сонечко раненько, а рушни-

чок вже висів понад образом Шевченка. І Кобзар на образі радів у цю днину, що кругом побачив квіти з України, що Ганнуся, хоч далеко проживає, свого Краю Рідного не забуває і пам'ятає в Кобзареве свято його образ рушником прибрати!

ТАРАС ШЕВЧЕНКО — МАЛЯР

Тарас Шевченко вже з самого малку виявляв талант до малярства. Бувало, як нарисує вуглем на стіні коня, собаку або козака, то й діти і старші люди дивуються його талантові.

Товариші-ровесники дуже любили малого Тараса, бо все, що він вигадував або робив, було цікаве й гарне.

Тарасові було дев'ять років, як померла його мати, а три роки пізніше помер і його батько. Залишився Тарас на світі круглим сиротою. Він учився тоді в школі дяка Богорського, в нього він і жив, бо не мав де прихилитися. Дуже любив малювати — коли роздобуде бувало якийсь клаптик паперу, то зараз зробить маленьку книжечку і гарненько розмалює її хрестиками, візерунками і квітками. Дяк був п'яниця і часто бив своїх учнів-дітей. Не витерпів Тарас і втік від дяка. З собою забрав тільки книжечку з образками. Пішов шукати маляра, щоб навчив його малювати. Дуже хотів стати славним мистцем-малярем.

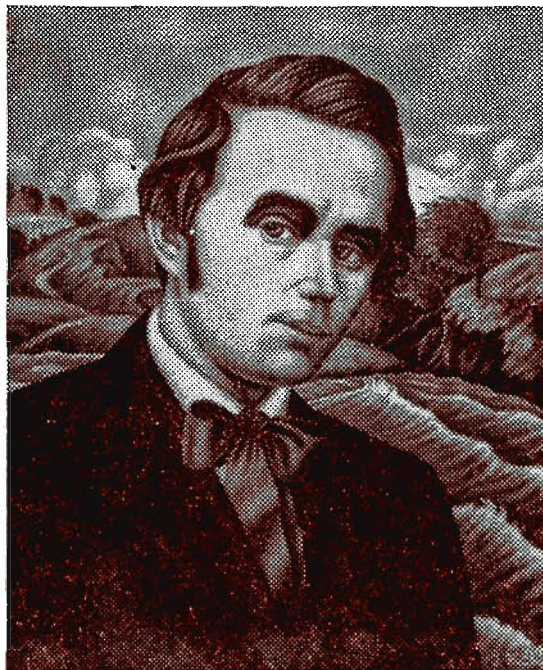
У містечку Лисянці прийняв Тараса один маляр, але не вчив його малярства, а заставляв носити воду з річки, рубати дрова й розтирати фарби. Тарас і від нього втік і пішов до другого маляра в селі Тарасівці. Цей маляр тільки глянув на ліву руку Тараса і сказав: „Ти, хлопче, не маєш жадного таланту до малярства. З тебе навіть шевця чи бондаря не буде”.

Зажурився малий Тарас, заплакав і помандрував назад у рідне село. Там став громадським пастухом овець.

Пустить він, бувало, овець на пасовище, а сам сяде в кущах, вийме з-за пазухи книжечку з образками і любується ними, або сам щось малює, а тим часом вівці йдуть у шкоду. Ні, не буде з нього ні пастуха, ні хлібороба, ані ремісника. Він бажає всією душею бути тільки малярем.

Побув Тарас деякий час за наймита у священника о. Кошиці, але в кожну вільну хвилину малював. На стінах стайні й комори понамальовував людей, церкву та київську дзвіницю.

Тарас знову почав шукати вчителя. Знайшов маляра в селі Хлипнівці. Цей маляр побачив талант Тараса, але не міг прийняти його в науку. Тарас був кріпак і мусів дістати дозвіл на це від

Портрет Т. Шевченка роботи І. Кейвана до слів „Реве та стогне...”

пана Енгельгардта. Пішов Тарас у Вільшану, щоб попросити пана дозволу на навчання. Пан уподобав Тараса і, замість дозволу, забрав його до своєї кухні за помічника, а згодом зробив своїм козачком-льокаєм. Тарас мусів сидіти в передпокої і чекати, коли пан закличе і скаже щось подати.

Сидів Тарас у передпокої, співав тихенько українські народні пісні та рисував олівцем на папері картини з образів, що висіли на стінах.

Пан Енгельгардт часто їздив і брав з собою Тараса. Одного вечора, коли вони перебували у Вильні, пан поїхав на бал, а Тарас сам залишився в покоях. Він засвітив свічку і взявся рисувати козака. Працював з захопленням до пізньої ночі, аж пан повернувся з балу і за-

став Тараса за рисуванням. Пан скипів гнівом, бо від свічки могла знятися пожежа, і звелів гайдюкові вибити Тараса різками. Все ж він побачив, що Тарас має великий мистецький талант, і вирішив вивчити його на свого домашнього маляра. Коли переїхав у Варшаву, віддав там Тараса в науку до славного мистця-портретиста Франца Лямпі.

Тарас, тоді вже 16-літній юнак, так чудово рисував і малював портрети, що навіть не кожний справжній мистець так зуміє. За якийсь час пан Енгельгардт переїхав до Петербургу і там віддав Тараса до маляра-ремісника Ширяєва. Тарасові замало було науки в Ширяєва і він ходив літніми ночами до парку, де було багато статуй. Там змалював ці статуї в свій альбом. За такою роботою застав його мистець-маляр Іван Сошенко — земляк Тараса. З того часу Сошенко зацікавився Тарасом. Тарасові малюнки показав великим мистцем і професорам Академії Мистецтв.

Чудові рисунки й малюнки Тараса так сподобалися мистцям, що вони вирішили викупити його з кріпацтва. Тарас став вільною людиною і почав учитися в високій мистецькій школі-академії. Тарас Шевченко став великим мистцем-малярем і його картини та портрети широко відомі не тільки по всій Україні, але й у чужих краях.

Бондар, або боднар — ремісник, що робить бочки. Вільно — столиця Литви, Варшава — столиця Польщі, Петербург — тодішня столиця Московщини. Про Шевченка-маляра прочитайте оповідання п. н. „Малий маляр” у збірці „Меч і книга” В. Барагури.

УЧІТЕСЯ, БРАТИ МОЇ...

ДІТИ стоять перед завісою та деклямують:

Учітеся, брати мої,
Думайте, читайте
І чужому научайтесь,
Свого не цурайтесь.

Бо хто матір забуває,
Того Бог карас,
Чужі люди цураються,
В хату не пускають.

Д І Я І.

Відкривається сцена. Міська хата української родини в Америці. Посередині стіл, у кутку — телевізор. На столі портрет Тараса Шевченка, обведений вишитим рушником. Івась біля столу готує домашню роботу. Мама у фартуху входить і входить — щось на кухні пеже, треба наглядати і за пізню, і за сином.

ІВАСЬ (сам): Здається, мами нема, то я тим часом подивлюсь на телевізор. Тепер якраз Гапалон Кессіді, а за ним Ред Скелтон, а через півгодини Джек Глісон. Мама каже, що то для дорослих, але я все розумію, і мені з того дуже смішно. Шкода тільки, що мама не дозволяє увесь час дивитися, а то я б і спав, і їв біля телевізора. Ану, залучу хоч потихеньку... (скрадається до телевізора, і тільки він заговорив, мама йде; скоріше Івась вилузує телевізор і сів тихенько).

МАМА: Що це воно, Івасю, говорило? Я думала, що до нас які гості прийшли.

ІВАСЬ: Та ні, мамо, це я так аритметики вчуся. Сім разів по вісім — шістнадцять, п'ять разів по дев'ять — вісімнадцять...

МАМА: Що це ти, Івасю? Краще мовчи, ніж таке казати, а то так завчиш, та й зостанеться на віки вічні... Ану, в книжку дивись!

ІВАСЬ (розкриває книжку): Таки шістнадцять, тільки ж то два рази по вісім... Часом угадаєш, часом ні...

МАМА: Учись, учись, а я піду до кухні, щоб коржик не згоріли (нішла).

ІВАСЬ: О, тепер я вже не прогавлю. Мама тільки но вийшла, то я якраз матиму час хоч трохи погуляти (скрадається до телевізора, дзвонить телефон).

ІВАСЬ (здрігнувся): Галло!.. Це я. Мама на кухні. Зараз покличу. Що? Мене? Я звик, що як хто дзвонить по-українськи, то то не до мене. Я — американець. Ну, не цілком, але всі мої товариші американці, то чого я маю бути гірший? Я не гірше від них по-англійськи говорю. Вистава? Не маю часу! Нам так багато завдають лекцій, що часом свої улюблені телевізійні програми пропускаю. О, як уже ви так просите, то може якогось коротенького віршика вивчу. Але не довгого і з короткими словами, добре? Ол райт, сі ю. Гуд бай! (поклав слухавку). Ну, тепер швидше до телевізора!

(Чутно мамині кроки. Івась тікає до столу. Мама входить з тарілкою коржиків).

ІВАСЬ (набик): Ну, пропав Гапалон Кессіді!

МАМА: Спеклися й не погоріли. Хто дзвонив. Івасю?

ІВАСЬ: Та я думав, що то мене Біллі до кіна кличе, а то наш український учитель. Шевченківське свято скоро, то я мушу щось вивчити.

МАМА: Ну, й вивчи. Ти вже великий, читати я тебе по-українськи навчила, то можеш із „Гайдамаків“ продеклямувати.

ІВАСЬ: Що таке гайдамаки? Я й знати не хочу — тут такого немає.

МАМА: А ти тільки те хочеш знати, що тут є? Уважай, Тарас Шевченко дуже добре вчить нас пізнавати і чуже і своє!

ІВАСЬ (гукає голову): О-кей, о-кей, знайдіть там якого віршика, але короткого.

МАМА (бере з полиці „Кобзаря“, розкриває): Ось якраз на те, що треба, втрапила. Читай!

ІВАСЬ (читає):

Учітеся, брати мої,
Думайте, читайте
І чужому научайтесь,
Свого не цурайтесь.

Бо хто матір забуває,
Того Бог карас,
Чужі люди цураються,
В хату не пускають.

(Прогитавши це, Івась глибоко задумався. Мати підійшла до нього, обняла).

(Завіса)

Д І Я ІІ.

Хата американського хлопчика Біллі. На стінах багато портретів і образків. На підлозі, бо так цікавіше, сидить троє хлопчиків, у тім числі й Івась. І одна дівчинка, сестричка Біллі.

БІЛЛІ: Знаєш, Джан, ми так хвилюємося! Уже тепер ми готуємося до нашого національного свята. Я граю головну ролі в п'єсі.

КОЛІН: А я буду принцесою, і до того в мене мусить вирости волосся до п'ят.

МАЙК: Можеш не хвилюватися... Не виросте!

КОЛІН: Причеси без довгого волосся не бувають.

БІЛЛІ: Правильно, не бувають.

КОЛІН: Ну, і що ж буде?

МАЙК: Не будеш принцесою. Ненсі має довгі коси — правда, не до п'ят, а лише до пояса, от вона й буде принцесою.

КОЛІН: Я хочу бути принцесою! (плаче).

БІЛЛІ (до Майка): Ну, чого ти її завжди дражниш? От, тепер мама прийде, і не кому іншому, а мені дістанеться (до Колін). Цить, не плач, принцесою будеш ти. Ненсі навіть не ірландка, а косу тобі прив'яжемо довгу-довгу...

КОЛІН: Правда?

БІЛЛІ: Ірляндське слово чести! Я сам куплю, хоч би на це довелось „свинку” розбити!

МАЙК: Які ви щасливі, що ви — ірляндці! Дідусь мені розказував, що дуже-дуже давно прибули мої предки до Америки, і в нас нема таких гарних одягів, таких гарних звичаїв, як у інших народів. Правда, Джан, ми їм заздriamo?

ІВАСЬ: Е-еге ж, трохи.

МАЙК: Трохи? Навіть дуже! А ти тільки подумай, як то гарно японці й китайці на свої свята бавляться! Шкода, що я їх не розумію. Правда, у нашому домі є одна українська сім'я. Уже старші люди, а дітей не мають — на війні втратили. То я їм ніби за сина. Якими вони мене ласощами годують! Я дуже люблю „варенки...”

ІВАСЬ: Вареники.

МАЙК: О-о, саме так. А звідки ти знаєш?

ІВАСЬ: Я їх теж їв.

МАЙК: А голубці? А вергуни?

ІВАСЬ: Ще й коржі з маком.

БІЛЛІ: То, може, ти українець?

КОЛІН: Та де! Він ніколи про те словом не озвався.

ІВАСЬ: Я — українець.

МАЙК: Чом же ти мовчиш? Я хочу від тебе української мови навчитися, хоч трошечки, щоб моїм українським сусідам приємність зробити. А як виросту великий, то цілком добре вивчу цю мову та ще й добру працю дістану.

ІВАСЬ: Я сам не так добре все знаю. Читати трохи вмію, а писати — тільки своє прізвище.

КОЛІН: Ай-ай-ай, такий великий!.. Правда, лялю, він нечемний (*надушує ляльку, лялька каже „ес”*).

МАЙК: То вчимося разом, мої сусіди будуть дуже раді.

ІВАСЬ: Добре! Ти знаєш, правду сказав наш великий поет, Тарас Шевченко: „І чужому научайтесь, свого не цурайтесь!”

(Завіса)

Д І Я Ш.

Зала під церквою. Діти зекують на вчителя, щоб готуватися до вистави.

НАДІЙКА: Лідо, я не можу вимовити слова „наговоритися”. Воно у тій вірші про маму, що я буду на святі казати.

ЛІДА: Ну, кажи за мною: на —

НАДІЙКА: На —

ЛІДА: Го — во —

НАДІЙКА: Го — ро —

ЛІДА: .. ритися.

НАДІЙКА: .. витися. Ти бачиш, навіть з тобою не виходить.

ЛІДА: Еге! Ану, вийми гуму з рота.

НАДІЙКА (*кривиться невдоволено, але виймає*).

ЛІДА: Ану, тепер: на — го —

НАДІЙКА: На — го —

РАЗОМ: .. воритися! Наговоритися!

ЛІДА: Ото не заліплюй рота гумою!

ІВАСЬ: Учитель, учитель іде!

ДІТИ (*співають на мотив „Ой ходила дівчина беріжком”*):

Ой, іде вже наш учитель беріжком (2)

Заганяти до науки батіжком (2).

(*сміються*)

УЧИТЕЛЬ: Добридень, мої дорогі! Вас таки справді не завадило б батіжком заганяти, але я добрий. Ну, як ви свої ролі повиучували?

ДІТИ: Добре.

УЧИТЕЛЬ: Зараз побачимо. Надійко, вірша про матір знаєш?

НАДІЙКА: Знаю, пане вчителю, навіть слово „наговоритися” можу вимовити.

ВСІ (*сміються*).

УЧИТЕЛЬ: Ану, вийми гуму з рота!

НАДІЙКА (*виймає геть гуму*).

УЧИТЕЛЬ: А тепер скажи.

НАДІЙКА: Наговоритися...

УЧИТЕЛЬ: Отож, якщо хочеш наговоритися — не жуй гуми. А як інші? Михайлик вивчив?

МИХАЙЛО: Знаю, як два по два — п'ять.

УЧИТЕЛЬ: Ну, то мусиш підучити. А Ліда?

ЛІДА: Я вивчила „Садок вишневий” з нотами, а до свята вже й без нот знатиму.

УЧИТЕЛЬ: Старайся! Ну, а ось з Джаном гірше. Він у нас взагалі скоро по-українськи говорити перестане.

ІВАСЬ: Пане вчителю, називайте мене Івасем! І я теж усе вивчив. Як мама перевіряла, то ні одної помилки в „Гайдамаках” не зробив.

УЧИТЕЛЬ: Ти? Як же це так?

ІВАСЬ: Так трапилося. Один мій товариш, американець, вивчає українську мову, бо вона йому подобається. То мені соромно стало, що я її забував, і тепер уже я її ні за що не проміняю. Давайте мені найбільші ролі!

УЧИТЕЛЬ: Добре, хлопче! Хоч пізно, а зрозумів, що кращої мови, як своя та ще такої чудової, як українська, на світі немає.

ДІТИ (*деклямують*):

(Завіса)

Учітеся, брати мої,
Думайте, читайте
І чужому научайтесь,
Свого не цурайтесь.

ДНІПРО-СЛАВУТА

Мапа Дніпра — П. Холодного

Дніпро — це найбільша й найкраща ріка України, третя величиною в Європі після Волги й Дунаю. У старовину Дніпро мав різні назви: греки називали його Бористен, шведи й норвежці — Данпар, а італійці — Ексі. Ще зустрічаються назви Узу, Озу, Атель, Варух, Гунівар, Донар, Днапр та інші. В давніх українських літописах Дніпро називали по-різному: Непр, Динепр, Дніпровська ріка, а пізніше Дніпро-Славутич або ріка Славута.

Дніпро розтягається завдовжки на 2285 кілометрів (1420 миль). Витікає він у Білорусі, біля Кльоцева на Смоленщині, і тече з півночі на південь. Спочатку Дніпро — маленький потічок серед болот, але скоро він більшає і стає сплавний для малих суден. По дорозі на південь приймає великі притоки, Друть, Березину, Сож, Прип'ять, Тетерев, Ірпень та Десну, і стає великою рікою. Уже під Києвом Дніпро розливається на 350 метрів (380 ярдів) завширшки, а далі ширшає більше як удвоє.

Весною Дніпро розливається на десять і більше кілометрів (понад 6 миль), так що з одного берега ледве видно, як чорніють ліси на протилежному боці. Тоді всі прибережні багна, острови й луки вкриваються водою. Коли ж вода вертається у свої береги, вона залишає по собі врожайний намул. Повені на Дніпрі бувають лише навесні.

Від Києва до Січеслава (тепер Дніпропетровського) Дніпро має високий правий берег, порізаний глибокими ярами та балками. Це надає йому гірського вигляду. Зате лівий берег зовсім низький і багnistий. З лівої сторони вливаються у Дніпро Сула, Псло, Ворскло, Самара й інші річки.

Найкращий і найвеличніший Дніпро в довшньому бігу, починаючи від Січеслава. Тут він дуже глибокий. Нижче Січеслава Дніпро ще не так давно протікав твердим камінним руслом, де було багато надводних скель і підводного каміння. Маси води розбивалися об скелі з шумом і клекотом. Високі хвилі вкривалися білою піною. Натрапивши на камінну перегороду, що залягла впоперек ріки, розгніваний Дніпро зі страшною силою пробивав собі дорогу до моря. Шум і рев могутнього Дніпра було чути навіть удень за кілька миль.

„Реве та стогне Дніпр широкий”, — писав Тарас Шевченко.

Це місце названо Дніпровими порогами. Це були не водоспади, а буйна течія води поверх нерівної, похилої, встеленої скелями площі. Уліті, коли води було менше, з-під неї виступало величезне каміння. Між камінням залишилися проходи, якими досвідчені провідники-лоцмани могли проводити судна і плоти. Для більших суден пороги були недоступні. Порогів було дев'ять. Найрізніший

з них звався Дід або Ненаситець. Найнебезпечніше місце було коло каменя Крутько й виру Пекло.

Нижче Кічкасу Дніпро ділився на два рамена, що творять острів Хортицю, де якийсь час був осідок Запорізької Січі. Поборовши всі перешкоди, Дніпро розливається широко й тече здебільша болотами, порослими очеретом, лозою та водними травами.

Тепер порогів уже нема. Нижче порогів споруджено величезну греблю-гат, від чого вода піднялася майже на 40 метрів заввишки і створила велике штучне озеро. Понад порогами без труднощів пропливають великі кораблі. На правому березі побудовано велику електростанцію. Нижче Херсону Дніпро спокійно вливається в лиман¹ дев'ятьма широкими рукавами. Дніпро є сплавний на просторі 1900 кілометрів (понад 1180 миль) навіть для більших кораблів.

Дніпро для українців є тим, чим є Ніл для Єгипту, Райн для німців, Висла для поляків і Міссісіпі для Америки. Дніпро — це немов свята ріка України. У великій пошані він був у княжій добі. Запорожці називали його батьком. І тепер українці пишуться величним Дніпром.

Дніпро часто згадується в народних думах, піснях, переказах, казках і оповіданнях. Починаючи від славного „Слова про Ігорів похід”, багато українських поетів і письменників звеличали Дніпро. Тарас Шевченко писав:

Нема на світі України,
Немає другого Дніпра...²

Шевченко так любив Дніпро, що в „Заповіті” просив, щоб його поховали на Канівських горах,

„Щоб лани широкополі,
І Дніпро, і кручі
Було видно, було чути,
Як реве ревучий”.

Дніпро був свідком майже всіх важливих подій в історії України. У Києві над Дніпром постала наша давня княжа держава і відновилася самостійна Українська Держава в 1918 році. Легенда оповідає, що над Дніпром св. апостол Андрій Первозваний заковпав хрест, проорокуючи велич і славу Києва та всієї Української Землі. У Дніпрі св. князь Володимир Великий у 988 році охрестив наш нарід. Дніпром плили в Україну кораблі і привозили з далеких країн купецький крам, книги і твори мистецтва. Багато української крові потекло Дніпром у синє море в боротьбі з ворогами за волю.

Славний і великий наш Дніпро-Славута.

Січеславець

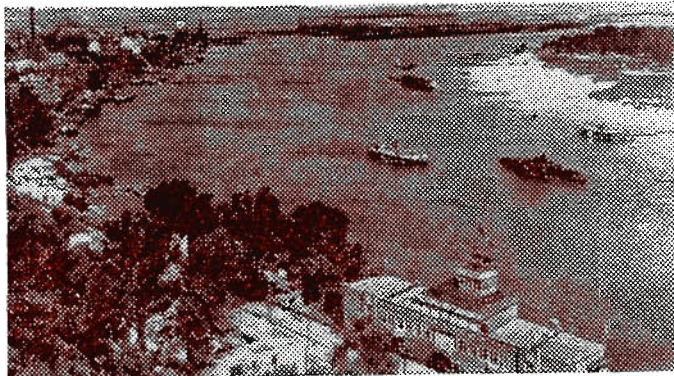
¹ Лиман — це поширене гирло ріки.

² Це значить: нема на світі другої України, є тільки одна, як один є лише Дніпро.

ЯК ДНІПРО ЙШОВ ДО МОРЯ

Казка

Шукає Дніпро моря, а народ волі!
Народна приказка

Дніпро під Києвом

З підземних глибин, з-під коріння столітнього дуба, в гущавині темних північних пущ і нетрів вийшов на світ маленький, та сміливий і жвавий струмочок Дніпро.

Мати Земля навчила його, що на світі є день і ніч, сонце та хмари, що на світі є злі сили, з якими він мусітиме боротися, щоб служити добрим силам. Тож, зібравши до купи всі свої прозорі краплинки, струмок ринув уперед і почав бігти, не оглядаючись. Відкинувши страх і вагання, ішов просто на величезні купи моху, хмизу, пнів та колод і сміливо прокладав собі шлях. Отак, з малої дитини Дніпро став юнаком.

Протікаючи серед ворожого царства, що хотіло знищити, поглинути, випити його воду, молодий юнак Дніпро кидав свій поклик:

— Геї, ви, братіки-струмочки! Де ви, сестриці-річечки? Прибувайте сюди, до мене!

Незабаром серед гущавин і нетрів чувся несміливий плюскіт і вслід за тим маленький струмок або річечка виринали з-між колод чи каміння. Вони прожогом кидалися в обійми свого старшого брата. За ними пливли другі, треті — і всі зливалися з жвавими Дніпровими водами. У гурті їм було веселіше й безпечніше — всі стояли за одного, один за всіх. Із струмочків помалу творилася річка і, щораз більше набираючи сили, ставала грізною многоводною рікою.

Одного весняного ранку Дніпро вийшов з темних глибин пущі, і перед ним розстелився безкрай вільний простір, що зливався з небом —

ЛЬОДОЛІМ

Без упину, без утоми
в бурі, громі,
в льодоломі
з-під зимової кори
міцно виривавсь Дніпр старий!
Крига кригу
серед бігу
ламле, кришить в купи снігу,
в гори льоду! Дніпр реве —
то він бореться й живе.
Царство сонне
тоне, тоне,
бо прийшла весна...

Хто ж могутній заборонить
встати й нам від сна?

Грицько Чупринка

простір широкої України. Тут йому віднині судилось жити та трудитись для цього краю.

Тепер виступили перед ним пригорки, горби й долини Чернігівської високорівні, сипучі піски та круті скелі. Щоб обминути ці непевні місця, доводилося йти боковими стежками, розділяти води на чотири броди і опісля знову їх сполучати.

Серед безмежних просторів Поліського лугу зустрів Дніпро свої посестри, Прип'ять та Десну, і подалися вони радісно разом уперед. Їм було потрібно якнайбільше сили й мужності. Перед ними високі горби майбутнього Києва, перед ними чорні безодні зрадливого Чортоторія, перед ними ланцюг канівських крутих схилів і яруг, а там далі — неприступні Пороги.

Дніпро хотів бути не тільки окрасою України — він мусів стати великим шляхом, що сполучав би країни Півночі й Півдня і допомагав би людям та цілим народам. Над берегами могутнього Дніпра люди будували села й міста. Човни, плоти та вітрильні судна наповнювали собою весь простір Дніпрових вод. Він не ховався в кам'яні береги, як це роблять інші річки, а, навпаки, був доступний для всього, що його оточувало: розливався по луках, напував ниви, живив незліченні зграї птиць, рибу і звеселяв усе навколо.

Провідало про ту Дніпрову славу багато річок і струмків на Україні, і попливли, поспішаючи, щоб з ним поєднатися. Більшав Дніпро, силою наливався — то вже був не юнак, а міцний літній чоловік.

— Геї, набік бурі, громи, гори і скелі! — шумів Дніпро, несучи свої могутні хвилі навпроти бур і перешкод. — До моря, до останньої надійної пристані всіх працьовитих рік!

Та до моря було ще далеко, а шлях заступили Пороги, наставивши, мов ліс мечів і списів, свої кам'яні загорожі. Не пройти повз них, не обминути! Треба побороти!

І Дніпро сміливо пішов на цих кам'яних велетнів. Сильний був противник: його гострі скелі роздирали води Дніпрові на тисячі річок і струмків, скажені вири закручували їх до нестями і, здавалося, гнали на неминучу загибель. Срібні хвилі з громовим гуком розбивались об скелясті груди велетнів. Їх рвав і шарпав вихор, намотував на вістря камінних списів та мечів.

Але чорний твердий граніт не встояв перед живими водами Дніпра; вони перемогли перешкоду.

Врешті Дніпро пройшов помалу зелений шлях Великого Лугу і, обмиваючи острови, майбутнє гніздо вільного Запоріжжя — Січ, наблизився до мети своєї мандрівки. А коли поєднався з Чорним морем, що почерез Лиман простягло до нього свої руки, то був уже старим сивим дідом.

Нетрі — непрохідний густий ліс; хмиз — сухе пруття; граніт — дуже твердий камінь.

Вибухнула страшна друга світова війна. На Україну прийшли займанці-німці. Їх вождь Гітлер хотів знищити український народ, а багату й родючу українську землю віддати німцям. Тоді створилася тасма Українська Повстанська Армія — УПА, яка від осені 1942-го року почала завзяту боротьбу проти німецького наїзника.

Знесилені війною з більшовиками, німецькі війська почали відступати, але на Україну знову насунув, давній ворог — більшовицька Москва. УПА почала боротьбу з більшовиками. Українські воєнки збиралися в лісах і горах і несподівано нападали на більшовиків. В рядах УПА боролися старші й молоді, хлопці, дівчата і навіть діти, що були

Заголовна сторінка підпільного видання „Михайлика”

розвідниками. Ця боротьба за визволення триває й досі.

В рядах УПА боролася також молода письменниця М. Дмитренко (це її приbrane прізвище-псевдо, її більшовики вивезли на Сибір). Вона написала оповідання про відважного хлопця Михайлика, що був розвідником повстанців. Це оповідання було надруковане в 1949 році у підпільній друкарні УПА. Воно дісталося й сюди.

Оповідання про Михайлика, дещо скорочене для дітей, починаємо друкувати у „Веселці”. Постає хороброго й відважного хлопця напевно сподобається нашим читачам.

Ілюстрації до „Михайлика” для „Веселки” виконав мистець М. Михалевич.

Коли Михайлик виходив уночі з свого подвір'я, в темряві шмигнуло щось м'яке і тепле по під ноги, притулилось і жалісно заскавуліло. Михайлик пізнав Бровка, свого найбільшого друга.

„Що ж, хай і він іде в партизани”, — подумав.

Уранці малий 13-річний хлопчина і великий жовтий собака входили в доволі велике районне містечко. Бровко біг перший, все оглядався і немов підморгував до свого малого пака чорними дугами понад розумними очима. Він був у найкращому настрої. Ззаду несміливо ступав Михайлик, босий, у білому льняному вбранні і непевно споглядав з-під своєї колись чорної, а тепер поруділої шапки із зламаним дашком. Направду, тяжко було додуматись, що це — розвідник.

Місто якраз прокидалось. Потоки травневого сонця заливали доми й руїни, заглядали у вікна та пробуджували зі сну мешканців.

У місті недавно всі члени українського підпілля і майже всі їхні співпрацівники попали у в'язницю. Арештування тривали, шалів енкаведівський терор.

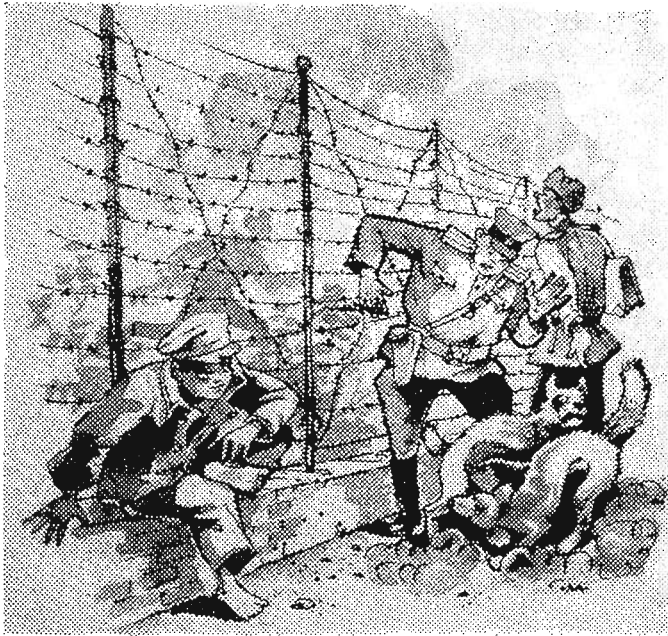
Командир Сірий із своїм відділом Українсь-

кої Повстанської Армії постановив провчити більшовиків. Йому треба було лише довідатися, де сидять заарештовані, скільки у місті залоги і як вона розміщена. Тереновий провідник доручив командирові Сірому Михайлика, бистрого й відважного розвідника. Взимі цей провідник мав кривівку в Михайликовій хаті, і хлопець не раз робив йому цінні послуги.

Михайлик дістав точні вказівки і пішов.

Розуміючи вагу свого завдання, б'ючись із думками, як найкраще до нього взятись, Михайлик сам не знав, як опинився під будинком НКВД. В нерішучості присів на підмурівку дратяної огорожі.

Будинок НКВД — це була поверхова, доволі велика й гарна кам'яниця з садом, обведеним навколо високою дратяною сіткою. Довкруги біля сітки були поприв'язувані великі собаки-вовчурі, що злісно крутилися на своїх ланцюгах. Михайликові здавалося, що всі вони дивляться на нього і немов кажуть: „Ех, якби нам тебе дістати!” На подвір'ї перед домом бігали ще три не прив'язані собаки. На брамі в будці стояв стійковий і раз-у-раз позіхав. Фірткою входили й виходили

енкаведисти: гладкі, кошлаті, косоокі й віспувати в блискучих чоботах і мундурах, в рідних „рубахках” і зимових „котіках” з піддертими вухами — всі надуті й злющі, зовсім, як їхні собаки. Михайликові аж мороз пішов поза шкірою, як подумав, що, власне, він мусить з ними „зачіпатися”.

Один енкаведист прикликав до себе бурого собаку, що бігав по подвір'ю, і пустився до фіртки. Тут зустрів другого енкаведиста, що входив, обидва пристанули й почали довгу голосну розмову. Собака присів біля них і ждав. Десь узявся Бровко. Хвилинку обидва собаки неприязно, мовчки оглядали один одного, і видно було, як їх розбирала злість. Бровко люто загарчав і кинувся на собаку енкаведиста. Прибігли ще два собаки з подвір'я, а всі інші зняли страшний гвалт. Енкаведисти почали собак розганяти. Та все було даремне, собаки клубком вкотились на подвір'я, де страшенно рвались і жерлись. Михайлик прикипів до місця, нерішений, що йому робити. На хвилинку гризня перервалася. Але Бровко не хотів уступатись, хоч його викидали. Собаки енкаведистів, видно, теж не хотіли йти на „нічию”. Противники зчепилися знову. Гризня перенеслася кудись за кам'яницю, де Михайликові вже не було видно.

Михайлик сів зажурений. Пропав його Бровко в НКВД. Треба б йти туди, та страшно. Михайлик рішив чекати. Хіба ж не дадуть зажерти собаку та й в'язня такого їм не треба...

Чекас Михайлик цілу годину, а Бровко як не було, так і нема. Михайликові вже на плач заходить, жаль же покинути приятеля. Та й кортить таки зайти на НКВД. Хто знає, може таки побачив би що і довідався... Йому шепче щось, що це — прегарна нагода.

Кінець-кінцем Михайлик рішився. Нишком пе-

рехрестився і подався до фіртки. Тут визвірився до нього стійковий:

— Тобі чого?

— Та пса.

— Пса?

— Та от того жовтого, великого, що ваші пси кусали... То мій.

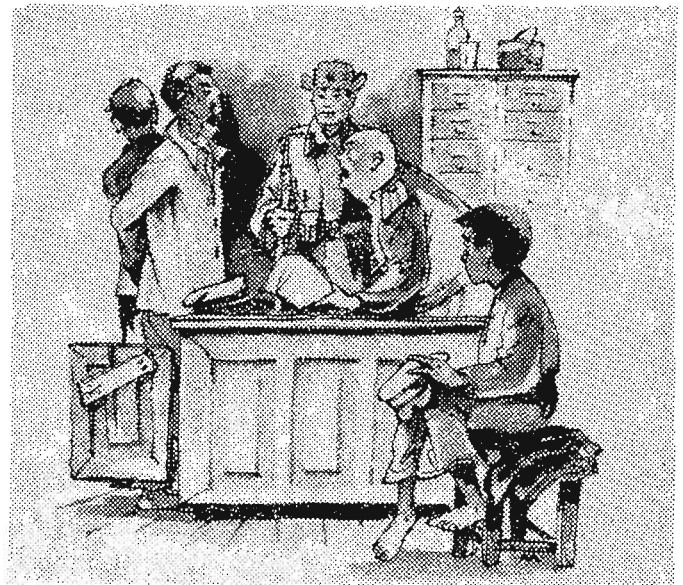
— А ти чого свого собаку кусати учиш? Ходи, ходи, тут тебе навчать. Ну, ступай до майора!

Михайлик завмер, але таки й зрадів трохи, що його впустили. Майор ухопив його за рукав і потягнув у канцелярію „проверять”. Але „проверка” почалася не скоро.

Тільки вони ввійшли в кімнату, відізвався телефон. Грубий майор щось довго й незрозуміло для Михайлика викрикував у слухавку. Потім забрався кудись, і Михайлик з годину проскучав сам-самісінький. Він роздивлявся по великій кімнаті з якимись полицками кругом, кількома столами та дерев'яною перегородкою на середині, що ділила кімнату на дві половини. Столи, стільчики, якісь скриньки і полицки — все було за перегородкою, а в ній була мала фірточка. У тій половині, де залишився Михайлик, була тільки велика лавка, де він сидів, і більше нічого. Аж раптом в кімнату вскочила ціла зграя енкаведистів. Вони щось викрикували, махали руками, але на Михайлика зовсім не звертали уваги. Мова була про якийсь вагон цукру.

Через деякий час знову широко відчинилися двері і, сопучи, вкотився майор, а зараз за ним увели чи радніше загнали кулаками двох в'язнів. Михайлик жажнувся. Він ще ніколи не бачив таких людей. Вони були сіро-жовті. Не дивилися ні на Михайлика, ні на кого. Видно, що все було їм байдуже.

— До стіни! Не знаєте? — заверещав майор, і ще скоріше, ніж його слова, сильний ляпас енкаведиста-конвоїра обернув до стіни голову од-

ного в'язня, а другий так швидко обернувся, що Михайлик аж здивувався. Він ніколи не подумав би, що напівмертвий чоловік може так швидко рухатися. У пахуче травневе повітря, що вливалось крізь вікно, два в'язні принесли гострий гнилий запах льоху.

Майор довго шукав щось у паперах, а тим часом два в'язні неперушно, як дві воскові ляльки, стояли, впершись носами у стіну.

У Михайлика з'явилось почування безмірного жалю до цих людей. Йому хотілось підійти до них і сказати їм, що він з ними, що він такий самий, як вони, так само любить Україну, що хай вони ще витримують, що прийде, напевно прийде порятунок.

Майор знайшов потрібні папери і заверещав зразу на одного в'язня, потім на другого, щоб підписали. Згодом гукнув на конвоїра:

— Тепер заведи їх на Голешівку.

— Так, товаришу майоре! Дозвольте тільки пригадати вам, що в Голешівці ще не прибрано по арештованих з попереднього тижня. Всі інші сидять покищо тут, у підвалі.

— Нічого! Завтра всіх перевеземо з міста на Голешівку. Сюди прийдуть нові в'язні з облави в Спасівці і Вибранівці, що ще завтра почнеться.

Михайлик аж підскочив на лавці. Він схилив голову, щоб ніхто не завважив його сяючого обличчя. Він прямо не вірив своїм вухам — якраз почув те, чого потребував! У нього в душі аж спі-

вало від радості. Тільки, щоб випустили звідсіля!..

Майорові принесли обід. Михайлик з огидою дивився, як майор руками рвав курку. Чарка горілки впровадила його в блаженний настрій. Він почав з Михайликом розмову:

— Ну, хлопче, розкажи, як то було з тим собакою.

Михайлик почав розповідати тремтячим голосом. Але майор зовсім не слухав. Він розкинувся в кріслі, і побаранілі очі його заплющились. Раптом він гукнув:

— Ну, забирайся вже! От і штуку придумав!

Михайлик кинувся до дверей, але тут же оглянувся:

— А Бровко?

— Який Бровко?

— Та ж собака.

— Скажи, що майор Грубін відпускає тебе й собаку.

І дійсно, випустили обох. Михайлик, мов на крилах, полетів із міста. Коли опинився серед зелених піль, коли дихнула йому в обличчя земля і засміявся в вічі жайворонки, Михайлик відіхнув легко й глибоко. Він біг, легкий і звинний, голосно наслідуючи жайворонків. Бровко плентався за ним, нещасний, з повіриваною шерстю, покусаним вухом та підбитим оком, похнюплений і пригноблений, зовсім не свідомий того, яку він має велику, хоч мимовільну заслугу.

(Продовження буде)

Софія Тобілевиз

ХМІЛЬ І ВЕРБА

Казка зеленої левади

Ілюстрація В. Залуцького

Дуже раною весною, коли ще й травка сиділа нишком, вийшов з-під землі на світ маленький куцик Хмелю. Вийшов і, не роздумуючи довго та не дожидаючи теплих днів, одягнувся в кострубате листя, наївся маленькими колючками, як і слід кожній билині, що не має ні твердої кори, ні міцного коріння.

Оглянувся навкруги себе: навколо не було ні однієї деревини, ні куца, ні гілки, ні якій можна було б повитись угору, як цього вимагає гнучка Хмелева вдача. Люди за зиму повирубували всі верби й лози.

Та що робити? Хто хоче жити, той мусить знати, як викручуватися з біди. Хміль покищо нічого не робив, держався ближче землі та вбивався в силу, слухного часу дожидаючи.

Тим часом біля його коріння заворушилася земля і показала маленька гілочка, а на ній два перші ніжні вербові листочки:

— Ой, закрий мене від вітру, вельможний Хмелю! Захисти мене від холоду, мій добрий сусіде!

Я тобі колись у пригоді стану, — попросив тихенько переляканий вербовий паросток.

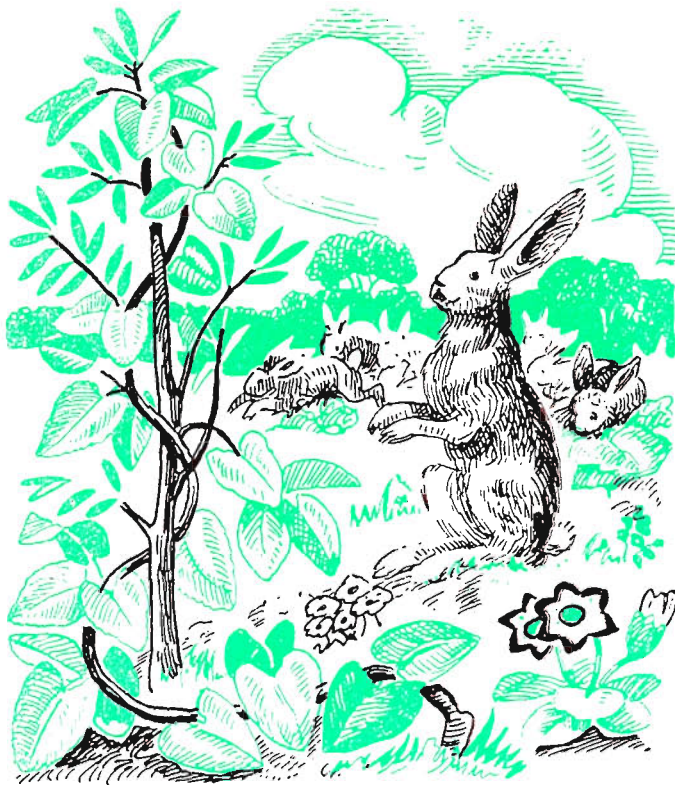
Хміль був справді добрий, хоч і мав для захисту від зайців та інших ворогів шаршаве листя. Він і закрив ніжні вербові листочки від холодного ще вітру.

Настали теплі дні. Сонце, раде, що збулося зими, гріло й припікало щосили. Без дощу прив'яли вербові листочки, а Хмелеві було байдуже. Він мав глибоко в землі свій корінь і брав собі від землі все, чого йому було треба.

— Ой, захисти мене, добрий сусіде, від страшної спеки! Закрий мене густим своїм листям, бо марно пропаду! А я колись тобі в пригоді стану.

Хміль послухав Вербички, бо для добрих сусідів був добрий. Та ще й бризнув на неї краплинами ранньої роси, що в нього про запас на листі zostались.

Знову минуло трохи часу без турбот. Усе росло собі на славу й пильнувало свого діла. Аж раз

удосвіта страшний переполюх сколихнув тихе життя зеленої левади.

— Зайці! — пронеслося блискавкою з кінця в кінець. І все, що жило, поприсідало й понагиналось до землі.

Цілий гурт зайців, забравшись на леваду, набрав там стільки шкоди, що й згадати страшно: покалічив молоді висадки буряків, пошарпав свіжопосаджену капусту, погриз, пощипав, понівечив усе навколо. Наче татарський загін пройшов левадою.

Вербичка була вже на лікоть від землі, мала гарненький чубок на стрункій гілочці та все тяг-

нулася вгору, весело на світ поглядаючи. А коли зайці почали все направо й наліво троцити та кришити, то Верба затремтіла всім своїм тоненьким станом.

— Ой, рятуй мене, мій дорогий Хмелю! І цей раз ще допоможи мені! Як виросту, то я тобі в пригоді стану, — просила Вербичка жалісним голо-
сом.

І на цей раз не відмовився добрий сусіда і закрив її від капосних ворогів своїм широким листям. Тільки самий її чубок якось ненароком відщипнув один з неприятелих, а решта зосталася. Бокові гілочки лишилися, то з ними не пропаде молоде деревце. Замість однієї, виросте аж чотири гілочки.

Це було третє й останнє лихо, яке довелося Вербі пережити. Трапилось так щасливо, що цієї весни ані поросята тієї деревини не вирили, ані телята не затоптали, ані пастушки на пужално до батога не вирізали.

З кінцем весни стояла молода Вербичка сильна і рясна, як квітка. Глянула вниз на свого сусіда, що без підпори по землі стелився, та й сказала:

— Ану, друже мій Хмелю! Чіпляй тепер свої пагони за мої віти та й підіймайся вгору! Годі вже тобі бідувати та по землі повзати! Тобі пристало круг дерева обвиватись, а твоїм китицям зеленим у повітрі звисати. І, хоч тоді зайці чубок мені відкусили, не забула я твоїх для мене старань і братерської допомоги. Настав час — я хочу тобі віддячити й допомогти.

Зрадів Хміль і аж підскочив з радости. Перевинув свої віти через вербові гілочки, а по них вище й вище подався вгору.

З того часу живуть вони разом, Хміль і Верба, спільно одне одному допомагаючи, і весело їм згадувати давні страхи та пригоди.

Лікоть або локіть — а) частина руки, б) давня міра в Україні, відповідає довжині від кінця середнього пальця до ліктя; капосний — гидкий, противний, шкідливий.

НАЙКРАЩІ ПОЯСНЕННЯ КАЗКИ „НАНАНА БОСЕЛЕ”

В одинадцятому числі „Веселки” за листопад 1957 року ми надрукували казку В. Свідзінського п. н. „Нанана Боселе” і проголосили конкурсі для дітей старшого віку на найкраще пояснення цієї казки. Вісім дітей прислали свої пояснення. Два найкращі друкуємо, а їх авторам висилаємо книжкову нагороду.

Анна Головата з Шикаго пише:

У постаті слона автор змальовує Советський Союз, а в образах дітей і Нанани — Україну. Люди, що живуть у нутрі слона, це поневолені большевицьким режимом народи. Кінець слонові прийшов від революції, а його смерть означає кінець Советського Союзу і волю для людей, яких він проковтнув. Рух, що веде до визволення поневоленого народу, називається революція, або визвольна бо-

ротьба. Автор представив цю подію в формі казки-алегорії тому, що він не міг писати одверто. За те чекала б його тюрма, заслання, а може й смерть.

Орися Пащак з Ньюарку дає таку відповідь:

Автор представляє в постаті слона ворога, який поневолив Україну. У постаті Нанани і її дітей автор зобразив Україну. Люди в нутрі слона, це народи, на яких напав ворог і тримає їх у своїй неволі. Слонові прийшов кінець, коли поневолені народи почали нищити його знутри. Його смерть означає волю для тих людей. Рух, що веде до визволення, називається повстання, або революція. Володимир Свідзінський представив цю подію в формі алегорії, щоб большевики не зрозуміли, що він накликає український народ до повстання й визволення нашої батьківщини України.

T. Shevchenko — Self-portrait

THE GREAT SHEVCHENKO

No nation has a poet whose name is so sacred as that of Taras Shevchenko is to all Ukrainians.

His poetry is not for the minds of learned men alone; it appeals to the hearts of the learned and simple alike. The book of Shevchenko's poetry — *Kobzar*—is kept in a sacred place by both the villager and the university professor.

Shevchenko was the national prophet who was not afraid to defend the wronged and to warn the tyrants of God's punishment. His life was that of a martyr, but he was always full of hope and prophesied the resurrection of Ukraine.

Each year in March we commemorate his birth.

In last year's March issue of *The Rainbow* you can find more about Shevchenko.

Taras Shevchenko

Times are past . . .

Times are past when in Ukraine
Roared the mighty cannons,
Times are past when in Ukraine
Ruled the fearless Kozaks.
Ruined the Kozaks, who brought freedom
And power and glory.
All is gone; but mounds and hillocks
Stand in fields as dowry.
Steep, high hillocks, graves of Kozaks
Valiant knight-defenders.
Tell the wind in secret whispers
Of great deeds of warriors.

Translated by S. I.

Taras Shevchenko

THE PILLARS THAT SUPPORT THE SKY...

My native village! . . . How many precious and enchanting memories awaken in my heart! . . .

My native village! . . . before my eyes arises a picture of my home, a poor cottage with white-washed walls, black chimney and thatch . . . and near the house an apple tree covered with red apples; and around the apple tree, a flower bed—the masterpiece of my sister, my unforgettable angelic nurse! . . . By the gate an old willow grows, and behind it there is a barn; around the barn stand stacks of wheat and rye and other crops. And farther—an orchard! But what an orchard!

I have seen many orchards in my life but none can be compared with ours, so grand and beautiful it is, so thick and dark and calm. There isn't such another orchard in the whole world. Behind the orchard—a

meadow, and farther a valley, and at the bottom of the valley a stream murmurs softly, surrounded by willows and guelder-rose bushes and almost completely covered with huge burdock leaves.

And I recall . . . in that stream beneath the burdock leaves a small fair-haired boy bathed. He ran through the sunny meadow into the dark orchard and fell asleep under an apple-tree or a pear-tree. When he awoke, he gazed at the far-away hills through the branches and asked himself a question:

— What is behind that steep hill? There must be pillars that support the sky! I must go and see them! It isn't very far.

Without another thought he got up and ran down into the valley and up a slope and wandered out of

his village, until he came upon a steep mound in a field. He climbed the mound, sure that he would now spot the pillars that supported the sky. But when he looked around he saw only a village and a church with three tin-covered steeples on one side, and another village and a church with three tin-covered steeples on the other side.

The little boy wondered for awhile.

— Too far! I'll go to those iron pillars tomorrow, maybe with my sister Kateryna when she takes the cow to pasture. But I'll tell my brother Mykyta that I saw the pillars today.

So he rolled like a barrel down the mound and started to walk in the direction of the strange village, thinking he was going home. Fortunately he met some *choomaks*—traveling marchants—who asked him:

— Where are you going, young lad?

— Home.

— And where is your home, poor fellow?

— In Kyryliwka.

— Well then, why are you going to Moryntsi?

— I'm not going to Moryntsi, but Kyryliwka.

— If so, we'll give you a lift; get on, and we will take you home.

One *choomak* lifted the little boy, set him on a coffer that stood on his cart and gave him a whip. The boy drove the oxen happily. When they entered the village, he spotted his house.

— There is my home.

— If you see your home, you can walk to it now.

A *choomak* put the little boy on the ground and turning to his companions said:

— God speed him!

— God speed him! — answered the other *choomaks*, and the little boy ran home happily.

This episode is from Shevchenko's novel *Kniahynia* (*The Duchess*). The little boy is Shevchenko himself.

Вчимося по-українськи

Лекція третя

СЛОВНИК:

третя	— tretiya	— the third
березень	— berezen	— March
великий	— velhykyi	— great
поет	— poet	— poet
народився	— narodyvsvya	— was born
помер	— pomerh	— died
жив	— zhyv	— lived
сорок	— sorok	— forty
сім	— seem	— seven
років	— rokeev	— years
написав	— napysav	— has written
для	— dlyah	— for
українців	— ookraycentseev	[for] Ukrainian [people]
заповіт	— zapoveeth	— testament
святкуємо	— svyatkooyemoh	— we celebrate
свято	— svyato	— festival holiday
щороку	— shchorokooh	— each year
		— [every year]

Місяць березень — місяць Тараса Шевченка. Шевченко — великий поет. Шевченко народився й помер в місяці березні. Шевченко жив сорок сім років. Він написав для українців заповіт. Ми святкуємо свято Шевченка щороку.

GRAMMAR

The three genders of Ukrainian nouns are determined more by their endings than by their natural

gender. The adjective must agree with the noun, for example:

Masculine:

малиЙ жайворонОК, лютиЙ морОЗ.

Feminine:

мала пташка, люта зима.

Neuter:

мале дитя, люте звіря.

UKRAINIAN CONSONANTS — ПРИГОЛОСНІ

Printed		Written		Pronounce
Cap.	Small	Cap.	Small	as underlined
П	п	П	п	<u>P</u> ear
Р	р	Р	р	<u>R</u> ed
С	с	С	с	<u>S</u> on
Т	т	Т	т	<u>T</u> ime
Ф	ф	Ф	ф	<u>F</u> at
Х	х	Х	х	lo <u>CH</u> / <u>KH</u> /
Ц	ц	Ц	ц	ca <u>T</u> S

БОГУТА-БАГАТИР ІСТОРИЧНА КАЗКА UKRAINIAN TALE ВОНИТА THE HERO

XIII РОЗДІЛ: СОН-ВОДА

CHAPTER XIII: SLEEPING-WATER

Будять бояри багатиря — будять, та не добудяться його...

The boyars tried to awaken the hero—but they could not rouse him...

— Торкніть його мечем Святогора-багатиря! — наказав князь.

“Touch him with the sword of Svyatohor the Hero!”—ordered the prince.

Доторкнувся меч лицаря — і на коротку хвилину весь спалахнув скрамі.

The sword touched the knight, and for a brief moment it was completely ablaze.

Від доторку вогненного багатирського меча прокинувся Богута, а разом з ним і кінь його.

From the touch of the hero's fiery sword Bohuta woke up, and his horse with him.

На радіощах підняв велетень на щиті трьох бояр з кіньми.

Joyously the giant raised the three boyars and their horses high on his shield.

— Із цим мечем я піду і в найстрашніший бій! — сказав Богута, цілуючи меча.

“With this sword I can go into the most fearful battle!”—exclaimed Bohuta as he kissed the sword.